
Kronika

Przegląd Historyczny 49/1, 194-203

1958

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Nowa komedia Menandra. Kolekcja prywatna dra Martina Bodmer w Cologny (w pobliżu Genewy) — *Bibliotheca Bodmeriana* nabyła pewną ilość kart papyrusowych, stanowiących część jakiegoś kodeksu. Papyrusy zawierają znaną nam jedynie z nielicznych fragmentów komedię Menandra Δόκιμος. Sztuka jest niemal kompletna. Wydaniem komedii zajął się profesor Uniwersytetu Genewskiego Victor Martin.

Belgijski międzyuniwersytecki ośrodek badań nad historią najnowszą rozpoczął wydawanie czasopisma „Cahiers” (Louvain—Paris, wyd. Nauvelerjs). Pierwszy zeszyt zawiera głównie informacje o zasobach różnych archiwów. Inicjatorami wydawnictwa są G. Jacquemyns, J. Dhondt, R. Demoulin, H. Haag.

Dwie rzymskie organizacje naukowe: Instytut włoski historii średniowiecza i Unia międzynarodowa instytutów rzymskich historii, historii sztuki i archeologii realizują od 1954 r. myśl ponownego wydania zasłużonego przewodnika bibliograficznego A. Potthasta (2. wyd. 1896) w znacznie poszerzonej i poważnie zmienionej redakcji. Od czasu X Międzynarodowego Kongresu Historyków do współpracy przystąpiły prawie wszystkie zainteresowane tą sprawą kraje, m. in. także Polska, a doroczne spotkania Komitetu naukowego w Rzymie są miejscem wymiany zdań co do zakresu i metody przygotowania nowego repertorium źródłoznawczego, a także oceny postępów pracy w poszczególnych komitetach narodowych oraz centralnym Komitecie wykonawczym w Rzymie, pracującym pod przewodnictwem prof. Raffaello Morghe n. „Nowy Potthast” będzie znacznie odbiegał od wydań poprzednich, obejmując w zasadzie tylko źródła narracyjne w granicach 400—1500 r. z tym, że niektóre kraje, np. wschodnioeuropejskie, mogą granice te poszerzyć. Komitet polski, pracujący w oparciu o Instytut Historii PAN, przygotował i przekazał listę haseł artykułów, obejmujących źródła do historii Polski oraz — na zlecenie Komitetu rzymskiego — źródła orientalne do dziejów Europy wschodniej. Ukończono też pokaźną część artykułów, mianowicie prawie całkowicie opracowano roczniki i kroniki. Data oddania do druku całości dzieła została ustalona na koniec 1960 r.; obejmie ono ok. 13 500 haseł, a więc o 1/3 więcej niż „stary Potthast”. Komitet polski planuje wydanie osobno artykułów, dotyczących historii Polski, w formie przewodnika źródłoznawczego.

W czasie II Światowego Kongresu Nauki Żydowskiej w Tel-Awivie Żydowskie Główne Archiwum Historyczne (*Jewish Historical General Archives*) oraz Archiwum Yad Vashem zorganizowało wystawę 50 dokumentów historycznych, pochodzących z 14 krajów (m. in. z Polski) od XVI w. począwszy. Równocześnie otwarto wystawę rękopisów, książek i dokumentów, uzyskanych w czasie Kongresu. M. in. znalazło się tam archiwum gminy w Wormacji, niedawno przekazane do zbiorów Głównego Archiwum Historycznego.

Zjazd archiwistów USA podjął 16 maja 1957 uchwałę o programie publikowania materiałów historycznych (*A National Program for the Publication of Historical Documents*). Uchwała stanowi wytyczną działania dla komisji, która ma czuwać nad racjonalnym wyborem najpotrzebniejszych do publikowania materiałów.

Rząd włoski wyznaczył dwie komisje, mające przygotować wydanie zbioru korespondencji Cavoura oraz Garibaldięgo.

„Revue d'histoire de la deuxième guerre mondiale” z kwietnia 1957 omawia stan publikacji większych zbiorów dokumentów dyplomatycznych amerykańskich, angielskich, niemieckich i włoskich, dotyczących II wojny światowej.

Od początku 1955 r. Instytut Historii ČSAV (*Československa Akademia Věd*) przy współdziałaniu innych historycznych placówek naukowych, podjął prace nad wielotomowym wydawnictwem źródłowym, poświęconym 40 rocznicy Wielkiej Rewolucji Październikowej i powstaniu ČSR. Wydawnictwo obejmuje okres od 1914 do 1921 r. i oparte jest o szeroką kwerendę archiwalną. Jako pierwszy wychodzi w *Pramenach k ohlasu VRSR a vzniku ČSR* zbiór dokumentów pod red. L. Otahálowej pt. *Souhrnna hlášení presidia pražského mistodržitelstva o protistátní protirakouské a protiválečné činnosti v Čechách 1915—1918*. Do druku są już przygotowane dwa dalsze tomy.

The National Archives and Records Service (USA) podaje w ostatnim sprawozdaniu wzmiankę o zmikrofilmowaniu szeregu nowożytnych dokumentów niemieckich, między innymi akt Trybunału Norymberskiego.

*

Podjęto wydawanie czasopisma „Bursians Jahresberichte über die Fortschritte der Klassischen Altertumswissenschaft”. Czasopismo to wyszło po raz ostatni w r. 1944/5 jako tom 285.

Obecnie będzie nosiło zmienioną nazwę: „Lustrum. Internationale Forschungsberichte aus dem Bereich des Klassischen Altertums”. W 1957 roku wyszedł t. I za r. 1956. Treść stanowią artykuły, dające przegląd literatury naukowej za lata 1930—56 (dyskusja na temat Homera) i 1951—5 (grecka literatura i archeologia). Pismo wydaje Vandenhoeck-Ruprecht. Języki: łacina, niemiecki, angielski, francuski, włoski.

Institut für griechisch-römische Altertumskunde przy Niemieckiej Akademii Nauk wydał 1 zeszyt „Bibliotheca Classica Orientalis”. Na treść czasopisma będą składać się wiadomości o pracach nad historią starożytną prowadzonych w ZSRR i w krajach demokracji ludowej.

Niemiecka Akademia Nauk wydała nowy tom bieżącej bibliografii historycznej za lata 1951—52 (*Jahresberichte für deutsche Geschichte*, N. F. Bd. 3—4, hrsg. Fritz Hartung, Akademie-Verlag 1956).

Comité Français des Sciences Historiques i *Centre Nationale de Recherches Scientifiques* podjęły edycję bieżącej bibliografii historii Francji, obejmującej prace drukowane w kraju i za granicą. Wydawnictwo oparte będzie na

zasadach zbliżonych do poprzedniego (P. Carona). Francja pozbawiona jest bieżącej bibliografii historycznej od roku 1931 (wyd. w 1938).

The Indiana University zapowiada rozszerzone i uzupełnione wznowienie wydanej w roku 1956 *American Bibliography of Slavic and East European Studies in Language, Literature, Folklore and Pedagogy*.

"Cahiers Bruxellois. Revue historique trimestrielle" t. II, z. 2 (IV—VI 1957) przynoszą przegląd badań nad historią miast belgijskich w wiekach średnich (głównie nad genezą i znaczeniem patrycjatu miejskiego). Nowsze osiągnięcia, problematyka i stan badań — opublikowane zostały już uprzednio w wydawnictwie XXXVI Kongresu *Fédération archéologique et historique de Belgique*. M. R. van Schoute ogłosił tam pracę o patrycjacie Nivelles, S. Fecheyr — o Ypres, A. Joris — o Huy, a J. Winnépenninx o przemyśle i komunikacji Gandawy.

*

Sprawozdanie prezesa Międzynarodowej Komisji dla Historii Rozwoju Naukowego i Kulturalnego przy UNESCO, E. de Berredo Corneiro, ukazało się w "Cahiers d'histoire mondiale" (t. III, 1957).

Jury, w skład którego wchodził m. in. D. Brogan, A. Malraux i L. Mumford przyznało międzynarodową nagrodę czasopisma „Diogenes” (wydawanego pod auspicjami UNESCO) w wysokości 1000 dol. Władimirowi Weidé za pracę pt. *Biologie de l'art. Constatations initiales et première orientation* (zamieszczoną w zesz. 18, 1957). Spośród 35 nadesłanych prac wyróżniono ponadto sześć, m. in. O. Anderle (Austria): *Synthèse historique intégrale*; E. Dardel (Francja): *L'histoire et notre temps*; M. Zambrano (Hiszpania): *Les rêves et le temps*.

*

W dn. 15 do 20 września 1958 odbyć się ma w Monachium XI Międzynarodowy Kongres Bizantynologów. Komitet organizacyjny pod przewodnictwem prof. Fr. Dölgera ogłosił, że kongres będzie pracował nad zgłoszonymi komunikatami naukowymi, przeznaczonymi do druku, o czasie trwania do 15 min. — oraz nad ustalonymi przez prezydium kongresu tematami dyskusyjnymi, w czasie posiedzeń przedpołudniowych poszczególnych sekcji. Przewiduje się następujące ważniejsze tematy: sekcja historyczna — ustrój themów (A. Petrus, koref. G. Ostrogorsky) i źródła do schyłku XI w. (P. Orgels i G. Moravcsik); sekcja filologiczna i historyczno-literacka — język grecki między koiné a nowogreczyną (S. Kapsomenos i D. Tabachovitz), stan badań nad Diogenesem Akritą (S. Kyriakides i H. Grégoire); sekcja teologiczna i historii kościoła — nowy obraz patriarchy Focjusza (F. Dvornik i in); w sekcji historii sztuki — komunikaty z wykopalisk; osobne posiedzenia zarezerwowano dla historii prawa, historii muzyki, geografii i socjologii (z ważnym tematem: miasto bizantyńskie — ref. E. Kirsten, koref. P. Lemerle i D. Zakythinos), rękopisów bizantyńskich i bibliografii.

6—7 czerwca 1957 odbyło się w Maastricht zwołane z inicjatywy H. Ammana posiedzenie *Commission Internationale d'Histoire Urbaine* z udziałem wielu badaczy

z Francji, Hiszpanii, Anglii i innych krajów (Ph. Dollinger, Strassburg; J. M. Lacarra, Saragossa; Lobell, Oxford i in.). Zasadniczy referat wygłosił J. Niermeyer.

W dn. 2—7 września 1957 odbył się w Brukseli II Kongres *Association Internationale des Historiens de la Renaissance*. Tematem Kongresu, na który poza referatami i dyskusją złożyły się także wystawy i objazdy naukowe, był „dwór Karola V i kultura Renesansu 1515—1555“.

24—26 kwietnia 1957 odbyła się w Liblicach międzynarodowa konferencja naukowa poświęcona starożytności, zorganizowana przez *Kabinet pro studia rečka, řínska a latínska ČSAV*. Uczestniczyli w niej postępowi historycy, filologowie i archeolodzy. Reprezentowani byli badacze polscy (8), bułgarscy (5) i niemieccy z NRD (4). ZSSR i Węgry reprezentowały dwuosobowe delegacje. W konferencji uczestniczyli też prof. uniwersytetu w Birmingham G. Thomson i doc. tejże uczelni R. F. Willets.

Na porządku obrad znalazły się dwa tematy:

1. Powstanie i cechy charakterystyczne greckiej polis.
2. Kryzys imperium rzymskiego.

Pierwszy temat referował G. Thomson, koreferentem był historyk radziecki J. A. Lencman, drugi referat wygłosiła E. M. Sztajerman (Moskwa), L. Varcl (Praga) koreferat.

Podczas zjazdu ukonstytuował się Międzynarodowy Komitet dla rozwoju nauk o kulturze klasycznej w krajach demokracji ludowej i ZSRR pod przewodnictwem prof. H. Salača z Pragi.

Brneński Zakład Instytutu Historii ČSAV zorganizował w dniach 27—28 listopada kolejną konferencję naukowców brneńskich, poświęconą późnemu feudalizmowi. Udział w niej wzięli również archiwiści prasy, morawscy, pracownicy Instytutu Leśnictwa i wielu badaczy regionalnych. Obrady skupiły się wokół dwóch wygłoszonych referatów E. Janouška, poświęconego dziejom lasu i J. Radimského, omawiającego zagadnienie podziału gruntów wsi w XVII—XIX w.

W dniach 7—9 sierpnia 1957 odbył się w Aarhus (Dania) zjazd historyków skandynawskich. Głównym tematem dyskusji były stosunki między miastami Hanzы Niemieckiej a skandynawską Północą. Podstawowe referaty wygłosili S. Bolin, A. E. Christensen i C. Weibull. Udział wzięło około 360 historyków ze wszystkich krajów skandynawskich. Część referatów ukaże się w druku na łamach „Scandinavian Economic History Review“ i „(Norsk) Historisk Tidsskrift“.

W prowincjonalnych towarzystwach naukowych francuskich daje się zaobserwować tendencja do połączenia się w federację, zgodnie z dążeniem *Centre National*. Odbył się już np. wspólny zjazd towarzystw Langwedocji — Pirenejów, Langwedocji Śródziemnomorskiej, Gaskonii i Roussillon w Carcassonne.

Rok 1957 przyniósł dalsze prace, poświęcone studiom nad jedną z odmian alfabetu kreteńskiego tzw. pismem linearnym „B“. Zostały one zapoczątkowane artykułem M. Ventris, J. Chadwick, *Evidence for Greek Dialects in the My-*

cenaeae Archives w „Journal of Hellenic Studies“ LXXIII, 1953, w którym autorzy wychodząc z założenia, że pismo „B“ kryje język grecki pokazali pierwsze wyniki badań nad odczytaniem znaków. Efektem pracy obu tych uczonych (niestety jeden z nich — Ventris zginął w 1956 r. w wypadku), jest książka: M. Ventris, J. Chadwick, *Documents in Mycenaean Greek* (1956).

Obok głosów popierających postawione hipotezy i zastosowaną metodę odezwały się również głosy ostrej krytyki, przede wszystkim na terenie Anglii. Uczony A. J. Beattie wystąpił z krytyką metody i uzyskanych wyników w artykule *Mr. Ventris Decipherment of the Minoan Linear B. Script.* „Journal of Hellenic Studies“ LXXVI 1956.

Prace Ventrisa i Chadwicka wywołały wzrost zainteresowania drugim typem alfabetu tzw. pismem linearnym „A“. Wyniki tych studiów są zebrane w artykule Olivier Masson, *Quelques travaux récents sur le déchiffrement de l'écriture crétoise linéaire „A“*, „Revue de Philologie“ XXXI, 1957, fasc. I.

W Madrycie odbył się w marcu 1957 r. X Zjazd *Asociación Española de Ciencias Históricas*. Przyjęto na nim m. in. projekt organizowania co 2 lata spotkań, poświęconych historii stosunków hiszpańsko-francuskich. Pierwsze z tych spotkań odbyć się ma w br. w Paryżu z okazji 400-lecia śmierci cesarza Karola V.

Ostatnio ukazał się pierwszy zeszyt „International Quarterly for New Testament and Related Studies“, wydawany przez dra J. W. Doeve z Groningen.

10 kwietnia 1957 zawarte zostało porozumienie między Towarzystwem Historycznym Izraela, a Towarzystwem Historii Powszechnej w Jerozolimie, przewidujące unifikację obu Towarzystw. Dotychczas obie te organizacje działały niezależnie od siebie i wysyłały osobnych delegatów na międzynarodowe kongresy.

W dniach 17—19 kwietnia 1957 odbyła się w Tel-Awivie druga doroczna konferencja i sesja naukowa, poświęcona historii Żydów i historii powszechnej. Odczyt inauguracyjny pt. *Evidence of the Jewish People on Themselves as a Historical Source* wygłosił prof. Dinur. Następnie wygłoszono kilkanaście referatów, poruszających problemy historyczne od czasów starożytnych (np. prof. Mazar mówił o dziejach miasta Tyru) aż po genezę drugiej wojny światowej (referat dra Zieva). Specjalne posiedzenie poświęcono historii powstania Machabeuszy. W konferencji wzięło udział ok. 1000 osób.

W dniach 26 lipca — 4 sierpnia 1957 odbył się w Jerozolimie II Światowy Kongres Nauki Żydowskiej. Udział w nim wzięli wybitni uczeni z całego świata. Na sesjach plenarnych referaty o tematyce historycznej wygłosili profesorowie: E. A. Speiser, B. Mazar, A. Dupont-Sommer, G. Ryckmans, B. Dinur, S. Baron. Sekcja historyczna odbyła 8 zebrań, na których wygłoszono blisko 30 referatów. W dziale historii starożytnej prof. V. Tcherekover mówił o papyrologii żydowskiej, prof. A. Fuchs o powstaniu żydowskim za cesarza Trajana, zaś prof. G. Widengren o położeniu Żydów w państwie Sasanidów. W dziale historii średniowiecznej referaty wygłosili m. in. dr H. H. Ben-Sasson (o gminnej organizacji Żydów w średniowiecznych Niemczech), prof. W. J. Fischel (o Żydach w Indiach), dr S. Ettinger (wpływ Żydów na religijny ferment w Europie wsch. w końcu XV w.). Interesujący referat prof.

J. Halperna o powstaniu Woszczilo na Białorusi w połowie XVIII w. został opublikowany jako artykuł w „Zionie“ (t. XXII, 1957, nr 1). W dziale historii Żydów w okresie nazizmu referaty wygłosili m. in. warszawscy historycy: T. Bernstein (archiwa polskie jako podstawa do badań historii Żydów w czasie okupacji), B. Mark (nowe dokumenty do historii żydowskiego ruchu oporu).

Prof. A. Duker, prezes *College of Jewish Studies* w Chicago i przedstawiciel Towarzystwa Historycznego Izraela w Stanach Zjednoczonych wygłosił dn. 22 sierpnia 1957 w Tel-Awivie odczyt pt. *Frankist influences on Adam Mickiewicz*.

Societas Archeologica Jugoslaviae rozpoczęło wydawanie rocznika „Archeologia Jugoslavica“. Redaguje Miodrag Grbić (Belgrad), S. Brodar, J. Kartelić i J. Korošec (Lublana). Czasopismo drukuje artykuły w języku francuskim, niemieckim, angielskim, dotyczące archeologii (aż do czasów średniowiecznych).

Institut für griechisch-römische Altertumskunde (NRD) podjął kontynuację czasopisma „Klio“, poświęconego historii starożytnej, we współpracy z krajami demokracji ludowej i ZSRR. Pierwszy numer wznowionego czasopisma ukaże się w 1958 r.

W dn. 16—18 października 1957 odbyło się w Sterdalu (NRD) doroczne posiedzenie Zespołu Badawczego *Hansisches Geschichtsverein* w NRD. Oprócz członków HGV z obu części Niemiec wzięli w nim udział historycy ZSRR, Polski i Czechosłowacji. Szczególne zainteresowanie wzbudził referat prof. M. P. Lesnikowa z Moskwy o kupiectwie inflanckim i jego stosunkach z Flandrią na pocz. XV w. Dookoła zagadnienia zysku kupieckiego w średniowieczu rozwinęła się ożywiona dyskusja. Ponadto interesujące referaty wygłosili: dr E. V. Lehe (Hamburg) o źródłach hamburskich do handlu Łabą w średniowieczu, dr C. Haase (Oldenburg) o zagadnieniach metodologicznych badań nad powstaniem miast średniowiecznych, dr B. Schweineköper (Magdeburg) o początkach Magdeburga, doc. dr E. Müller-Mertens (Berlin) o powiązaniach czynności handlowych kupiectwa Brandenburgii w XIV w. z rozszerzaniem się jego posiadłości ziemskich, oraz dr M. Kossok (Lipsk) o interesach gospodarczych miast dawnej Hanzy w Ameryce łacińskiej w okresie emancypacji tej ostatniej.

Ożywioną dyskusję wśród historyków NRD wywołał artykuł Jürgena Kuczynskiego o pt. *Der Mensch, der Geschichte macht* („Zeitschrift für Geschichtswissenschaft“ 1957, z. 1). Dyskusja toczy się wokół zagadnienia roli jednostek i mas w historii.

Na łamach „Einheit“ (t. XII, 1957, z. 9) omówił „tendencje, hamujące dalszy postęp naszej nauki historycznej“ Ernst Hoffmann. Po krótkim wstępie, mówiącym o osiągnięciach historiografii NRD, autor stwierdza, że wielu historyków źle zrozumiało uchwały XX Zjazdu KPZR i lansuje „koegzystencję ideologiczną“ z nauką burżuazyjną, zatracając, zdaniem autora, ideologiczną bojowość. W związku z tym rejestruje Hoffmann błędy ideologiczne, zawarte w pracach wydanych w NRD w ostatnim okresie, rozpoczynając od ostrej krytyki artykułu redakcyjnego „*Zeitschrift für Geschichtswissenschaft*“ (1957, z. 1) o powszechnym kongresie historyków niemieckich w Ulmie. Kolejno wytyka to, co uważa za przejawy odchylenia od marksizmu w pracach i artykułach G. Mühlpfordta, F. Klein'a, W. Boel-

ckiego, J. Kuczynskiego, J. Streisanda i innych, nie wymienionych z nazwiska. Najmocniej bodaj zaatakowany został dr J. Streisand, którego artykuł recenzyjny z pracy znanego filozofa Ernsta Blocha został przez Hoffmanna uznany za „rewizjonistyczny atak na światopogląd i teoretyczno-społeczne podstawy marksistowskiej nauki historycznej“. Podobny zarzut spotkał artykuł Kuczynskiego „Człowiek tworzący historię“, jako „inny rewizjonistyczny atak przeciw materializmowi historycznemu“. Autor występuje też przeciw tym historykom niemieckiego ruchu robotniczego, którzy mają ulegać wpływowi burżuazyjnych ideologów, dążących do „profanacji (*Leichenschändung*) wielkich rewolucyjnych wodzów niemieckiej klasy robotniczej“. Dla przewycięzenia tego rodzaju tendencji w nauce historycznej NRD wzywa Hoffmann do lepszego przyswojenia wiedzy teoretycznej w zakresie metody marksistowsko-leninowskiej za pomocą „wglębnienia się w niewyczerpane bogactwo dzieł klasyków“ i studiowania źródeł „w najciaśniejszym związku z pracą teoretyczną“. Wreszcie wzywa organizacje partyjne do „pryncypialnej walki o przewycięzenie wpływów ideologii burżuazyjnej i drobnomieszczańskiej, rewizjonizmu i dogmatyzmu“, „o czystość naukowego komunizmu“.

Po ustąpieniu Ludwika Dehio, kierownictwo redakcji „*Historische Zeitschrift*“ objął Theodor Schieder (od t. 183).

W t. 183 (zeszyt 1) Erik Amberger omawia publikacje, dotyczące historii narodów ZSRR, które ukazały się poza granicami ZSRR od r. 1939 do 1952.

W r. 1956 ukazał się we Frankfurcie nad Menem XIII tom wielkiej monografii I wojny światowej, wydawanej przed wojną przez *Oberkommando des Heeres*. Tom ten, omawiający działania w czasie lata i jesieni 1917 r., wydano po raz pierwszy w r. 1942 w niewielkiej ilości egzemplarzy tylko dla użytku służbowego. W ślad za nim w r. 1957 wyszedł tom XIV, omawiający walki na froncie zachodnim i włoskim oraz wojnę powietrzną w r. 1918, który również przygotowany w czasie wojny — przetrwał w szpaltach korektorskich (*Der Weltkrieg 1914—1918*, Bd. 13, 14, Frankfurt a. M., E. S. Mittler u. Sohn, 1956—57).

Znany polskim historykom Bolko Freiherr von Richthofen w artykule *Die kommunistische Darstellung der ostdeutschen Geschichte* („Sowjet-Studien“ 1956, nr 1), przytacza „dowody“ *der bedingungslosen Abhängigkeit der Pankower und Warschauer Geschichtsschreibung von der sowjetischen Politik*.

Regionalne badania historyczne w Norwegii, dawniej prowadzone niezależnie od siebie, obecnie zorganizowane zostały w sposób planowy w ramach *Norsk Lokalhistorisk Institut*, kierowanego przez prof. Larsa Reintona. Instytut (otwarty 1 stycznia 1956) opracował już plany badań, dotyczących 45 miejscowości. Zbiera on także materiały źródłowe.

W dniach 3—5 grudnia odbyła się w Warszawie konferencja, poświęcona pracom nad Cyceronem w 2000 rocznicę śmierci rzymskiego mówcy i męża stanu. W konferencji wzięli udział uczeni krajów demokracji ludowej i Związku Radzieckiego. Po referatach poświęconych ogólnej charakterystyce działalności Cycerona, jako pisarza i polityka, wygłoszonych przez prof. K. Kumanieckiego i prof. N. Barbu (Bukareszt), nastąpiły liczne referaty, omawiające poszczególne kwestie, wiążące się z działalnością Cycerona. Prof. Biezuńska i prof. S. Utchenko

(Moskwa) zajęli się zagadnieniem niektórych poglądów politycznych Cycerona. Doc. M. Brożek i kand. nauk phil. E. Maroti (Bukareszt) — problemami związanymi z mowami konsularnymi Cycerona i korespondencją między Cyceronem i Cezarem. Prof. G. Trencsényi—Waldapfel (Budapeszt) i doc. Kusch (Lipsk) niektórymi problemami pism filozoficznych Cycerona, wreszcie w referatach prof. A. Salača (Praga), nieobecnego na sesji prof. S v o b o d y (Praga) i prof. J. I r m s c h e r a (Berlin) wystąpiły zagadnienia niektórych przekazów rękopiśmiennych spuścizny Cycerona, strony artystycznej jego pism oraz tradycji Cycerona w Bizancjum.

Większość referatów wywołała ożywioną dyskusję.

Pobyty gości zagranicznych w związku z sesją cycerońską łączył się też z drugim posiedzeniem Międzynarodowego Komitetu dla rozwoju nauk o kulturze klasycznej, który ukonstytuował się na zjeździe w Liblicach. Poza omówieniem niektórych spraw bieżących i ustaleniem tematyki i terminów następnych konferencji naukowych (Erfurt — jesień 1958) najważniejszym przedmiotem obrad było omówienie zakresu tematycznego i charakteru czasopisma, poświęconego kulturze klasycznej, które ma być swego rodzaju organem Komitetu. Pismo to pod znamienym tytułem „Eirene“ ukazywać się będzie w Pradze pod redakcją naczelną prof. A. Salača. Komitet redakcyjny stanowią członkowie Międzynarodowego Komitetu dla rozwoju nauk o kulturze klasycznej. Pierwszy numer czasopisma ukaze się w 1958 r.

W dniach 29—30 grudnia 1956 odbył się doroczny zjazd *American Historical Association*. Głównym tematem obrad była historia „Młodej Europy“. Podstawowe referaty wygłosili: „Młoda Europa i Młode Niemcy“ F. Funter Eyck (Texas), „Młode Włochy“ George Carbane (Missisipi), „Młoda Francja i Młoda Szwajcaria“ Alan Spitzer (Boston), „Młoda Polska“ Ludwik Krzyżanowski (New York). Sprawozdanie ze zjazdu przynosi „*American Historical Review*“ t. LXII, z. 3 oraz „*American Slavic and East European Review*“ t. XVI, z. 2.

W ostatnich miesiącach powstało nowe czasopismo „Kratylos: Kritisches Berichts- und Rezensiensorgan für indogermanische und allgemeine Sprachwissenschaft“ (publikuje wydawnictwo Harrasowitz w Wiesbaden). Czasopismo wychodzi dwa razy do roku. Wydaje prof. Georges Redard z Berna.

W 1956 roku ukazał się pierwszy numer nowego czasopisma „*Revue Annuelle d'Archéologie*“, redagowanego przez prof. dr Ekrem Akurgal, dyrektora Archeologicznego Instytutu Uniwersytetu w Ankarze (*Dil ve Tarih — Cogratya Fakültesi Ankara*). Czasopismo drukować będzie prace uczonych tureckich i innych z zakresu archeologii, historii, filologii i historii sztuki Anatolii.

Z okazji VI Kongresu Prasy Włoskiej komitet pod kierownictwem prof. Ghisalberty zorganizował w Trieście pierwszą międzynarodową dyskusję na temat dziejów prasy (w październiku 1956). Obrady jej poświęcone były dwu problemom: kwestii zakresu i metody badań nad historią prasy i sprawie początków dziennikarstwa politycznego. Zebrani wysłuchali referatów prof. Folke Dahl (Göteborg) i Olscha (Wiedeń). Obecni wybrali komitet, którego zadaniem jest przygotowanie międzynarodowego kongresu historii prasy.

W grudniu 1957 odbył się w Cagliari VI Kongres Historii Korony Aragonu, wspólne przedsięwzięcie włosko-hiszpańskie. Ponieważ jednocześnie

zwołany został VII międzynarodowy kongres poświęcony aktualnym problemom Sardynii i Morza Śródziemnego, jako temat VI Kongresu ustalono stosunki gospodarcze i handlowe w rejonie śródziemnomorskim od XII do XVI w.

W dniach 4—11 czerwca 1957 roku w Taszkencie odbyła się I Wszechzwiązkowa Konferencja Orientalistów, zwołana z inicjatywy Akademii Nauk ZSRR i Akademii Nauk Uzbeckiej SRR. W konferencji czynny udział brali uczeni z Chin, Korei, Polski, Rumunii i Bułgarii.

W dniach 3—11 maja 1957 roku w Alma-Acie odbyła się sesja naukowa, poświęcona historii azjatyckich republik radzieckich. Sesja została zwołana przez Akademię Nauk ZSRR i przez Akademię Nauk Kazachskiej, Kirgiskiej, Uzbeckiej, Tadżyckiej i Turkmeńskiej Republiki Radzieckiej. Spełniła ona wybitną rolę w oczyszczeniu nauki historycznej tych ziem z błędów okresu kultu jednostki.

W dniach 12 i 13 czerwca 1957 w Ufie odbyła się sesja naukowa oddziału historycznego baszkirskiej filii Akademii Nauk ZSRR, poświęcona czterechsetleciu dobrowolnego przyłączenia się Baszkirii do państwa rosyjskiego. Filia ta w tym roku wydała I tom „Szkiców z historii Baszkirskiej ASSR“ (*Oczerki po istorii Baszkirskoj ASSR. S drewniejszych wriemien do konca XVIII w.*).

Biuro Polityczne dagestańskiego Komitetu Okręgowego KPZR przyjęło rezolucję „O wynikach badania przez instytuty naukowe zagadnień charakteru ruchu górali Dagestanu pod przewodnictwem Szamila“ i odrzuciło rezolucję „O wypaczeniach w naświetleniu ruchu murydstycznego i Szamila“ z roku 1950. Nowa rezolucja zaakceptowała koncepcję o narodowowyzwoleńcym i antykolonialnym charakterze ruchu Szamila. Ten głośny ostatnio spór w radzieckiej nauce historycznej doprowadził do nowego i być może ostatecznego orzeczenia czynników politycznych.

W dn. 17—22 maja 1956 zebrał się w Moskwie Międzynarodowy Komitet Sławistów, założony w Belgradzie w r. 1955. Komitet obradował pod przewodnictwem W. W. Winogradowa, przewodniczącego Komitetu Sławistycznego ZSRR. Zadaniem Komitetu jest przygotowanie IV Międzynarodowego Kongresu Sławistów, planowanego na początek września 1958 w Moskwie.

11 stycznia 1957 zmarł w Sztokholmie wybitny historyk szwedzki Nils Ahnlund, autor podstawowych prac o polityce Gustawa Adolfa i Axela Oxenstjerny oraz monografii historycznej Sztokholmu. Zmarły był prezesem Szwedzkiego Towarzystwa Historycznego.

Dnia 25 maja 1957 zmarła Anna Michajłowna Pankratowa, długoletnia działaczka partyjna i organizatorka radzieckiego życia naukowego. Zajmowała się ona historią rosyjskiego ruchu robotniczego. W roku 1951 wydała pracę pt. „Pierwsza rosyjska rewolucja 1905—1907 r.“.

Sławistyka chorwacka straciła ostatnio trzech wybitnych reprezentantów tej specjalności: Michovila K o m b a l, autora najlepszej historii dawnej literatury chorwackiej, Antuma B a r a c a, specjalistę nowożytnej literatury chorwackiej i P e t a r a S k o k a, współpracownika „Revue des Études Slaves”.

Zmarł Jovan R a d o n i ć (1874—1957), historyk serbski, wydawca źródeł. Prace jego dotyczyły głównie historii Bałkanów w XV w. Zajmował się także dziejami polityki kurii rzymskiej wobec Słowian Południowych w XVI—XIX w.